

C. van der Leest

Historische hoofdlijn van het Oude Testament – II: Van David tot Nehemia

A David en Salomo

- 1 David heeft Jeruzalem/Sion tot hoofdstad van Israël gemaakt; Sion was oorspronkelijk een déél van de stad Jeruzalem: daar woonde de koning en was ook de tempel; al gauw heette heel de stad zo.
 - 1.1 De naam Jeruzalem of Sion heeft een bijzondere klank in de Bijbel, omdat daar de tempel stond en omdat God over deze stad rijke beloften heeft uitgesproken: Jeruzalem wordt het middelpunt van een eeuwig wereldrijk van vrede o.l.v. Davids zoon (bijv.: Jesaja 2:1-5).
 - 1.2 Uiteindelijk slaan deze beloften niet op de stad Jeruzalem in de staat Israël, want het aardse Jeruzalem als kerkelijk centrum is vervangen door het hemelse Jeruzalem (Galaten 4:24-26), waar Christus, het hoofd van de kerk, troont en wij staan ingeschreven (Filippenzen 3:20).
 - 1.3 In de oudtestamentische periode was het aardse Jeruzalem dus een voorproef van het hemelse Jeruzalem en tegelijk een garantie dat het hemelse Jeruzalem zeker zou komen op aarde.
 - 1.4 Zo waren ook Davids vele vazalstaten rond Israël een voorproef van de tijd dat Davids zoon, Christus, luisterrijk zou regeren op de nieuwe aarde (vergelijk: Zacharia 9:9-13).
- 2 David werd opgevolgd door zijn en Batseba's zoon Salomo; in opdracht van God heeft hij de tempel gebouwd, waarbij hij ook heidenen heeft ingeschakeld.
 - 2.1 Die tempel is verwoest door Nebukadnessar, koning van Babel (in 586 vóór Christus).
 - 2.2 Die is na de ballingschap herbouwd, gestimuleerd door de profeet Haggai (516 vóór Christus).
 - 2.3 Die is vernieuwd/uitgebreid door Herodes, koning namens de Romeinen (9 vóór Christus).
 - 2.4 Die is verwoest door de Romeinen (in 70 na Christus), als gevolg van het feit dat de tempel geen functie meer had sinds het sterven van Christus (vergelijk: Matteüs 27:51).

Opdracht-1: Als je 1 Koningen 8:10-11 vergelijkt met Handelingen 1:9, wat maakt dat gebeuren bij de inwijding van de tempel duidelijk over Christus' vertrek naar de hemel?

- 3 God heeft Salomo in overstelpende mate wijsheid en rijkdom gegeven (1 Koningen 3:5-14), maar:
 - 3.1 Hij verbond zich met vele heidense vrouwen (die fungeerden als bekrachtiging van politieke bondgenootschappen) en liet zich door hen overhalen tot afgoderij; als straf kondigde God Salomo toen aan dat zijn rijk van de twaalf stammen na z'n dood in twee rijken uiteen zou vallen.
 - 3.2 Hij legde het volk door zijn uitgebreide en weelderige hofhouding zulke zware lasten op dat het noordelijke deel van zijn rijk zich makkelijk liet verleiden om met hem te breken.
- 4 Na Salomo's dood en de scheuring hebben het noordelijke tienstammenrijk Israël en het zuidelijke tweestammenrijk Juda nog lang bestaan:
 - 4.1 Israël ± 210 jaar (931-722 vóór Christus), met 20 koningen uit 10 verschillende koningshuizen.
 - 4.2 Juda ± 350 jaar (931-586), met 20 koningen uit eenzelfde koningshuis, dat van David.

B Rechabeam en Jerobeam

- 5 Na Salomo's dood in 931 kwamen er twee koningen:
 - 5.1 Z'n zoon Rechabeam: hij regeerde over het zuidelijke tweestammenrijk Juda (de stammen Juda en Benjamin), met Jeruzalem als hoofdstad.
 - 5.2 Z'n vijand Jerobeam: hij regeerde over het noordelijke tienstammenrijk Israël (met name de stam Efraïm), met later Samaria als hoofdstad.
- 6 Als typering van de koningen van Israël keert telkens het refrein terug: "Hij deed wat slecht is in de ogen van de HEER en volgde het voorbeeld (of: brak niet met de zondige praktijken) van Jerobeam."
 - 6.1 Jerobeam had namelijk twee gouden stierkalveren opgesteld: één in Dan, in het uiterste noorden, en één in Betel, in het uiterste zuiden, op de weg naar Jeruzalem.
 - 6.2 Deze twee stierkalveren hadden de bedoeling om God zichtbaar te vertegenwoordigen - op een manier waarmee de heidenen vertrouwd waren; daarmee wilde Jerobeam bereiken dat z'n onderdanen niet meer naar de tempel in Jeruzalem zouden optrekken (1 Koningen 12:25-32).
 - 6.3 Daarmee maakte Jerobeam Israël ontrouw aan het tweede gebod, waarin God het verbod Hem te vereren met behulp van zelfvervaardigde beelden – met als gevolg dat ze uiteindelijk God kwijtraakten en tot afgoderij vervielen, met name door Baäl te vereren.

Opdracht-2: Hoe kunnen wij ons schuldig maken aan zonde tegen het tweede gebod?

- 7 In 2 Samuel t/m 2 Koningen én 1-2 Kronieken wordt beide keren de geschiedenis verteld van de koningen vanaf David, maar er is verschil:
 - 7.1 In 2 Samuel-Koningen wordt over Juda én Israël verteld; daarbij wordt brede aandacht gegeven aan het optreden van de profeten Elia en Elisa in het noordelijke tienstammenrijk Israël.
 - 7.2 In Kronieken wordt, na vele registers, alleen over het zuidelijke tweestammenrijk Juda verteld; daarbij wordt brede aandacht gegeven aan de tempel met z'n priesters en musicerende Levieten.

C Van Achab/Josafat tot de ondergang van Israël / Hizkia

- 8 Na de ondergang van Jerobeams huis kwam tenslotte Achab aan het bewind in Israël (1 Kon.16:29):
- 8.1 Hij trouwde met Izebel, koningsdochter uit Sidon, hét centrum van de dienst van de afgod Baäl (van wie ze geloofden dat die middels regenbuien voor vruchtbaarheid zorgde).
 - 8.2 Hij kreeg van Elia als Gods straf voor z'n Baäldienst te horen dat er geen regen meer zou vallen.
 - 8.3 Hij werd gedood tijdens een veldtocht; z'n familie werd later omgebracht door Jehu.
- 9 Aan Elia's optreden als profeet in Israël is op een bijzondere manier een einde gekomen:
- 9.1 God heeft Elia tijdens een hevig onweer in een wagen van vuur met paarden van vuur (= als het ware met militaire eer) naar de hemel gehaald (2 Koningen 2:11).
 - 9.2 Daardoor bemoedigde God de gelovigen en waarschuwde Hij de ongelovigen dat de overwinning niet lag bij Achabs huis en ook niet bij Baäl, maar bij God met zijn beloften en bedreigingen.

Opdracht-3: De gang naar de hemel van Elia en die van Christus hebben een verschillende betekenis voor ons. Geef dat eens aan.

- 10 In de tijd van Achab en Elia was Josafat koning in Juda; hij diende God zoals z'n voorvader David.
- 10.1 Hij liet een zoon trouwen met Atalja, dochter van Achab en Izebel, en werkte met hen samen.
 - 10.2 Zo'n tien jaren na Josafat greep Atalja naar de macht; na enkele jaren werd o.l.v. de hogepriester een staatsgreep gepleegd: de 7-jarige Joas werd koning en Atalja werd gedood.
- 11 Elia's opvolger heeft de huidvraat genezen van Naäman, generaal van het vijandige Aramese leger.
- 11.1 Elisa wees Naämans giften af om duidelijk te maken aan Naäman dat Gods gunst gratis is.
 - 11.2 Voor Israël betekende Naämans genezing een waarschuwing dat ze hun voorrechten konden kwijtraken aan buitenstaanders en een aansporing om zich aan Gods verbond te houden.
- 12 Onder Jerobeam II, nakomeling van Jehu, kondigde Jona Israëls laatste opbloei aan (2 Kon.14:25).
- 12.1 Ondanks deze bloei bleef de verering van Jerobeams stierkalf in Betel en van Baäl en Moloch doorgaan - bestreden door Amos (die bijv. optrad in Betel) en Hosea (wiens huwelijk met een hoerige vrouw dienst moest doen als voorbeeld van Gods omgang met het ontrouwe Israël).
 - 12.2 In 722 werd Israël met de hoofdstad Samaria door Assur veroverd en werd de toplaag van de bevolking weggevoerd; wie achterbleven vermengden zich grotendeels met de heidense kolonisten die Assur daarheen stuurde, met als gevolg dat het volk van de Samaritanen ontstond.
- 13 Met Juda stond het er toen godsdienstig niet beter voor, want daar heersten goddeloze koningen als Uzzia (hij wilde een reukoffer brengen in de tempel) en Achaz (hij offerde een zoon aan Moloch).
- 13.1 Maar Hizkia heropende de tempel, hervormde de eredienst en vierde het pesachfeest.
 - 13.2 Eens werd hij ziek, waarna Jesaja hem aankondigde dat God hem nog 15 jaar zou laten leven; als bevestiging liet God de schaduw van de zonnewijzer tien graden/traptreden teruggaan.
 - 13.3 Later mocht Jesaja profeteren dat God Jeruzalem zou beschermen tegen Sanherib van Assur.

D Van Josia tot Nehemia

- 14 De ondergang van Juda werd een tijd vertraagd door koning Josia (2 Koningen 22-23):
- 14.1 Hij restaureerde de tempel, waarbij een wetboek werd gevonden, het boek Deuteronomium.
 - 14.2 Ontsteld door de inhoud hervormde hij de eredienst en vierde hij een groots pesachfeest.
 - 14.3 Hij vernietigde alle heidense heiligdommen maar ook het heiligdom van Jerobeam in Betel.
- 15 Na Josia was Juda telkens ontrouw aan God, ondanks het optreden van een profeet als Jeremia; als straf hiervoor bracht God Juda al meer in de macht van Nebukadnessar, de koning van Babel.
- 15.1 Vanaf 605 liet hij in drie fasen de toplaag van de bevolking wegvoeren naar Babel (waar de profeten Ezechiël en Daniël optraden), om zo opstanden voorgoed te voorkomen.
 - 15.2 Zo maakten de eeuwen geschiedenis van Juda duidelijk dat Juda's profeten, priesters en koningen niet in staat waren een rijk te stichten van blijvende vrede met God en met mensen.
- 16 God bleef trouw, want Hij zorgde ervoor dat 2x een groep ballingen terugkeerde naar Juda.
- 16.2 De eerste groep keerde in 538 terug, met instemming van koning Cyrus (Ezra 1-2); die groep:
 - stond onder leiding van Zerubbabel, afstammeling van David, en van hogepriester Jozua;
 - werd gestimuleerd door de profeten Haggai en Zacharia;
 - begon (70 jaar na 605) met de herbouw van de tempel, die pas na 15 jaar werd voltooid.
 - 16.2 De tweede groep keerde 80 jaar later terug, in 458, en stond onder leiding van Ezra (Ezra 7):
 - hij was priester en schriftgeleerde; hij begon met de herbouw van Jeruzalems muren;
 - later stond Nehemia hem bij; die was schenker bij de koning maar mocht als stadhouder naar Juda en voltooide de herbouw van Jeruzalems muren, ondanks tegenwerking.
 - 16.3 Niet iedereen keerde terug; zo bleven Ester en haar familie in ballingschap

Opdracht-4:

- a Hoe lukte het Nehemia om overeind te blijven? (zie Nehemia 5:19; 6:14; 13:14,22b,29)
- b Net als Prediker hebben wij te maken met de spanning tussen Gods belofte en de harde werkelijkheid; zijn wij in die spanning verder gekomen dan Prediker? (vergelijk: Romeinen 8:22)